

Ny udenlandsk Literatur.

Dr. Karl Walcker, Doc. d. Staatswissenschaften a. d. Univers. Leipzig, Die Arbeiterfrage, mit besonderer Berücksichtigung der Deutschen Gewerkvereine (Hirsch-Duncker), Eisenach, 1881. Verl. v. J. Bacmeister. (168 S.)

Der er i det sidste Decennium skrevet Masser af Bøger om «Arbejderspørgsmaalet»; men saagodt som alle handle de om den socialistiske Bevægelse, og noget indgaaende, nyere Skrift om den antisocialistiske Arbejder-Bevægelse er neppe til at opdrive, — og dette uagtet «Arbejdernes uhyre Flertal bestaar af Modstandere af Socialismen», paastaar Dr. Walcker. «De foreliggende Undersøgelser gjøre nu det første Forsøg paa at udfylde dette Hul i Literaturen.»

Spørgsmaalet er da, hvorledes dette Forsøg er faldet ud. «De moderne Fagforeninger («Gewerkvereine») ere «berufsgenössische» Interesserepræsentationer for oplærte og ikke-oplærte Arbejdere, Svende og Medhjælpere i Stor- og Lilleindustrien, tildels ogsaa i Handlen og Landbruget.» Denne Begrebsbestemmelse, der antages at «udtømme alle væsentlige Kjendetegn paa en moderne Fagforening», sætter Forf. i Spidsen for sine Undersøgelser. Fra disse har han imidlertid udelukket de socialdemokratiske «Gewerkschaften», der dog falde ind under Definitionen; men Materialet med Hensyn til dem er vanskeligt at skaffe tilveje, og allerede 1877 vare de desuden for Størstedelen gaaede ind. Ogsaa har han udelukket de Schulze-Delitzsch'ske Associationer, der kun for en Del bestaa af Arbejdere, Folkedannelses- og Haandværkerforeningerne, de

evangeliske Ynglingeforeninger og de katholske Svendeforeninger, der i Reglen ikke som saadanne beskæftige sig med Spørgsmaalene om Arbejdstid, Arbejds løn o. s. v. Som Undersøgellesobjekter holder W. sig da egentlig kun til de Hirsch-Duncker'ske Fagforeninger og til Bogtrykkernes og Hattemagernes Understøttelsesforeninger. De Hirsch-Duncker'ske Foreninger stiftede 1868, ere udbredte over hele Tyskland og tælle over 20,000 Medlemmer i omtrent alle antisocialistiske Afskygninger. Foreningernes Organ er det berlinske Ugeskrift «Der Gewerkverein,» der forlægges af Frantz Duncker. Men forøvrigt har Duncker spillet en mere underordnet Rolle ved Foreningernes Stiftelse og Ledelse; den egentlige Stifter og Leder er Fremskridtsmanden Dr. Max Hirsch, der er den første Tysker, som (i 1868) har givet udførligere Meddelelser om de engelske Fagforeninger; men naar det almindeligt hedder, at Fremskridtspartiet havde sendt Hirsch til England for at studere de engelske Fagforeninger, og for derefter at importere i Tyskland den engelske Vare, der af Fremskridtspartiet agtedes benyttet som Redskab ved Valgmanøvrer, — saa protester Dr. W. med Heflighed imod Rigligheden af denne *fable convenue*. De Hirsch-Duncker'ske Fagforeningers Formaal bestemmes i al Almindelighed som: «ad lovlig Vej at fremme de fagmæssigt ordnede Arbejders Interesser». Og som mere specielle Opgaver anføres: Oprettelsen af Syge-, Understøttelses-, Begravelses-, Invalide- og Alderdomsforsørgelses-Kasser; Dannelsen af Fonds imod Arbejdsløshed, enten som en Følge af Nedgang i Forretningen, Striker eller *lock-outs*; Udarbejdelsen af en Arbejdsstatistik; Anvisning af Arbejde til arbejdsløse Medlemmer; Udvikling af Dannelse og teknisk Undervisning; Kontrol med Lærlingevæsenet; Hævdelse af Medlemmernes Rettigheder ligeoverfor Arbejdsgiverne, Publikum, Avtoriteterne, event. ved paa Foreningens Bekostning at føre Medlemmernes Processer; Stiftelse af Forbrugs- og Produktionsforeninger; Sammenslutning med andre Fagforeninger til gjensidig Understøttelse o. s. v. De tyske Fagforeninger ere samlede omkring et Centralorgan «Verband», der er føderativt organiseret. «Der Verband der Deutschen Gewerkvereine» har som Organer: en raadgivende, besluttende

og kontrollerende Myndighed: den af Delegerede fra de enkelte Foreninger bestaaende «Verbandstag», der samles hvert andet Aar, og en forberedende, udførende og forvaltende Myndighed: «der Centralrath». Den egenlige Leder er: «der Anwalt der Deutschen Gewerkvereine» (Dr. Max Hirsch). Denne «Anwalt» vælges af «Verbandstag». Centralraadet bestod 1880 af 21 Personer excl. «Anwalt», Redaktør (H. Polke), Revisorer, Kasserer m. fl. Dr. Hirsch besøgede tidligere sine Anwalt-Forretninger gratis; siden 1877 faar han et aarligt Honorar paa 3000 Mark.

I sin Bogs første Kapitel (S. 1—25) omtaler Dr. Walcker nu disse Fagforeningers Væsen, deres Udbredelse i Ind- og Udland, deres Oprindelse. I det andet (S. 25—111) omtaler han deres Organisation og Virksomhed, dvæler særligt ved Spørgsmaalet om Hjælpekasser, Tvangskasser, Kassetvang, Kassefrihed og en Mængde andre af de Spørgsmaal, der i Forening danne «Arbejderspørgsmaalet.» Det tredje Kapitel (S. 111—121) handler om Fagforeningernes politiske og religiøse Holdning; det fjerde (S. 121—140) om deres Forhold til Lavsspørgsmaalet, om politiske Indvendinger imod dem etc.; det femte (S. 140—155) om den saakaldte Halvdannelse og den sande politiske Folkedannelse (sic!); det sjette (S. 155) endelig opramser nogle Navne paa Fagforeningernes Venner blandt Nationaløkonomerne.

Bogen har de gode og daarlige Sider, der ere ejendommelige for de fleste af den frugtbare Forfatters Skrifter (Jfr. Anmeldelsen af hans «Schutzzölle, laissez-faire» etc. i Nationaløk. Tidsskr. XVI, 294). Den er rig paa Citater, men tildels meget uvigtige Citater, giver ikke noget ordenligt Billede af sin Gjenstand, er trættende at læse som Helhed, indeholder en Masse uordenligt sammenkastede eller dog kun løst sammenhængende Detailbemærkninger, af hvilke nogle ere smaalige, undertiden latterlige, andre derimod virkelig gode. Forf. synes at have en udmærket Hukommelse, der dog ofte hæfter sig ved lidet interessante Ubetydeligheder. — Som sagt, Bogen er ikke videre lystelig at læse som Helhed. Men den er ledsaget af et ret fuldstændigt Forfatter- og Sagregister. Ved Hjælp af det kan man opsøge sig et eller andet Detailspørgsmaal, om

hvilket man ønsker f. Ex. en Literaturopgivelse, eller med Hensyn til hvilket man maaske gjerne vil høre en Bemærkning af Dr. W. selv. Benytter man Bogen paa den Maade, vil man ikke altid være uheldig.

L. Katscher, Bilder aus dem chinesischen Leben. Mit besonderer Rücksicht auf Sitten und Gebräuche. Leipzig u. Heidelberg, C. F. Winter'sche Verlagshandl. 1881 (367 S.).

Indeholder elleve livligt skrevne, særdeles interessante Kapitler om Stat, Familie, Undervisningsvæsen, Fester, Etikette, Behandling af de Døde, overtroiske Skikke og Indretninger, Fattigvæsen og Velgjørenhed, Café- og Hotelvæsen, Flodbefolkning og Urindvaanere etc. etc. i det himmelske Rige. Kan paa det Bedste anbefales dem, der interessere sig for de mærkelige Forhold i dette mærkelige Land.

Leopold Katschers Hovedkilde har været John Henry Grays to-Binds-Bog: «China, a history of the laws, manners and customs of the people» (London, 1878), der er «Kina-Litteraturens nyeste Værk, og som er en vigtig Mærkesten paa Kina-Forskningens Omraade.» Ingen af de Forfattere og Rejsende, der hidtil have skrevet om Kina, har — siger Katscher i sit Forord — levet saa længe paa selve Stedet som J. H. Gray, den nuværende anglikanske Ærke diakon i Hongkong. I over tredive Aar har han opholdt sig i Kina, først i Kanton, nu i Hongkong, og alle nogenlunde tilgængelige Dele af det mægtige Rige har han berejst. Han er derfor — i Modsætning til de fleste andre Rejsende, der i Almindelighed kun besøge en enkelt Del af Landet — i Stand til at berette om Skikke og Sæder i de forskjelligste Egne. En engelsk Kritiker siger om ham: «han er for de i Kina levende Englændere næsten en ligesaa vigtig Institution som Confucius for de Indfødte.» Forøvrigt er han ogsaa afholdt af den kinesiske Befolkning, staar paa venskabelig Fod med mange kinesiske Familier i alle Samfundskredse, og nyder en betydelig Tillid hos dette ligeoverfor de «hvide Djævle» ellers saa tilbageholdende Folk. Og denne Omstændighed har gjort ham det muligt at faa Kjendskab til Ting, der ellers holdes hemmelige for Fremmede. Hans